

АФАНАСІЙ (ПАРХОМОВИЧ Василь Михайлович) [рос. Афанасий (Пархомович Василий Михайлович)] (01[13].01.1828–05[18].09.1910), архієпископ РПЦ, випускник КДА – церк. діяч і педагог. Брат Андрія Михайловича Пархомовича та Йосифа Михайловича Пархомовича.

Нар. у м-ку Хомутець Миргородського пов. Полтав. губ. (нині – Миргородського р-ну Полтав. обл.) у сім'ї Михайла Гнатовича та Уляни Яківни Пархомовичів. Батько А. служив священником місцевої Свято-Покровської церкви.

Після закінчення Лубенського ДУ (1837–43) та Полтав. ДС у м. Переяславі (1843–49) навчався у КДА (1849–53), де здобув ступ. канд. богослов'я (подання Конференції КДА від 10.08.1853 затверджено Св. Синодом 22.05.1855).

29.09.1853 розпочав пед. діяльність на посаді інспектора повітового і парафіяльного духовних уч-щ у м. Кишиневі; з 28.05.1856 до 29.05.1861 був їхнім доглядачем. Після одруження у 1858 із Пелагеєю Степанівною Судакевич, донькою кишинівського протоієрея, викладацьку роботу поєднував зі священницьким служінням: 29.08.1858 рукопокладений у сан ієрея Благовіщенської церкви м. Кишинева. Згодом обіймав посади священника цвинтарної церкви в ім'я Усіх Святих (23.10.1858–28.04.1859) та кафедрального собору Різдва Христового (28.04.1859–11.10.1865).

У 1860–75 служив у Кишинівській (1-й) чол. гімназії на посадах в. о. законовчителя (25.10.1860–15.07.1861) та законовчителя (15.07.1861–30.12.1875); з 11.10.1865 був настоятелем Свято-Андріївської гімназичної церкви (з 19.02.1871 – у сані протоієрея). Впродовж кількох років викладав Закон Божий у жін. (1-й) гімназії (25.10.1871–01.01.1875) та на Кишинівських пед. курсах (16.08.1866–01.09.1874). Брав активну участь у єпархіальному житті: як присутній (з 02.06.1862) та член (26.05.1864–31.03.1867) Кишинівської духовної консисторії, цензор

Афанасій
(Пархомович)

проповідей духовенства м. Кишинева (08.12.1870–20.01.1876), член повітової училищної ради (23.06.1874–13.01.1876). Входив до складу Губернського стат. ком-ту (з 09.06.1862) та Правління Кишинівської ДС (21.08.1867–12.12.1874).

З 30.12.1875 протягом майже 10 років обіймав посаду ректора Кишинівської ДС. Очолюючи семінарію, був головою низки ком-тів – зі зведення будівель (17.01.1876–27.08.1877) та церкви (14.12.1878–22.09.1881) Кишинівського ДУ, з будівництва і ремонту Кишинівської ДС (27.11.1880–08.10.1882). З 23.10.1884 входив до складу єпархіальної училищної ради.

Через 5 років після смерті дружини (1880) прийняв чернецтво (чин постригу звершено 09.03.1885 єпископом Аккерманським Августиним (Гуляницьким)). 17.03.1885 піднесений до сану архімандрита.

20.04.1885 призначений єпископом Новгород-Сіверським, вікарієм Черніг. єпархії (чин хіротонії звершено 09.06.1885 у Свято-Троїцькому соборі С.-Петербур. Олександроневської лаври). Перебуваючи на посаді вікарного єпископа, був настоятелем Черніг. Єлецького Свято-Успенського чол. монастиря, доклавши особистих зусиль для вирішення його матеріально-побутових проблем, оновлення внутрішнього оздоблення гол. храму, упорядкування території, орга-

нізації церк. хору. Керуючи діловодством Черніг. духовної консисторії, вимагав докладного розгляду справ та чіткого дотримання закону щодо їх вирішення. У підпорядкованих йому чол. духовних уч-щах, жін. епархіальному уч-щі (з 1888), церковно-парафіяльних школах приділяв особливу увагу якості пед. кадрів і гідній та справедливій оцінці праці кращих викладачів. Систематично відвідував екзаменаци в духовно-навч. закладах та іспити із Закону Божого у гімназіях. Щороку ревізуючи парафії Черніг. єпархії, дбав про стан храмів, належне виконання духовенством своїх обов'язків і дотримання ним відповідного способу життя, стежив за чіткою роботою церковно-парафіяльних шкіл.

Очоливши з 04.03.1889 новостворену кафедральну кафедру єпископа Сарапульського, 1-го вікарія В'ятської єпархії (із резиденцією у м. Сарапулі – нині в Удмуртській Республіці РФ), доклав чимало зусиль щодо організації місцевого Духовного правління та налагодження його діяльності, створення архієрейського дому та зведення при ньому храму. Опікувався парафіями, причтами і монастирями Сарапульського, Єлабузького і Мармизького повітів, а також духовними уч-щами у м. Сарапулі та м. Єлабузі. Велику увагу приділяв релігійно-просвітницькій діяльності серед мешканців єпархії.

Керуючи однією з віддалених кафедр у статусі єпископа Єкатеринбурзького та Ірбітського (08.11.1891–12.11.1894), за короткий час спромігся суттєво покращити якість церк. управління та матеріально-побутовий стан духовно-навч. закладів єпархії, а також налагодити місіонерську роботу (у 1893 створив антирозкольницьку місію з б-кою; брав особисту участь у її публічних заходах). Відкрив і очолив Єкатеринбурзький відділ Імп. Правосл. Палестинського тов-ва (1893).

12.11.1894 отримав у підпорядкування Донську єпархію (у сані архієпископа Донського і Новочеркаського; із кафедрою у

м. Новочеркаську – нині Ростовської обл. РФ). Протягом 14-річного керівництва залишив значний слід в історії епархіального шкільництва (подвоїв кількість церковно-парафіяльних шкіл – до 1 тис., подбав про вирішення їхніх побутових проблем і поліпшення якості навчання). Спромігся значно покращити рівень матеріального і пенсійного забезпечення викладачів Донського жін. епархіального уч-ща. У 1902 збудував новий двоповерховий корпус Новочеркаського ДУ та училищний храм в ім'я Покрова Пресвятої Богородиці (освятив 22.09.1902). У 1907 заснував церковно-учительську школу (семінарію) у м. Александровськ-Грушевський (нині – м. Шахти Ростовської обл. РФ). Відкрив у Новочеркаську великий церковно-свічний завод (1898), прибуток від якого спрямував на утримання духовно-навч. закладів і епархіальні потреби. Стимулював місіонерську діяльність на Дону, активізації якої сприяло відкриття епархіального Місіонерського ком-ту (08.11.1905). Опікувався зведенням одного з найбільших храмів Росії (вміщував одночасно 5 тис. осіб) – Військ. Вознесенського кафедрального собору в м. Новочеркаську (освячений 06.05.1905). Започаткував діяльність Донського відділу Імп. Правосл. Палестинського тов-ва (1895). З метою систематичного вивчення церк. і реліг. історії Донського краю ініціював відкриття Донського церковно-істор. ком-ту (15.10.1904).

Упродовж пед., священницького та архієрейського служіння був відзначений численними церк. і держ. нагородами, у т. ч. орденами Св. Анни 3-го (03.04.1871), 2-го (31.03.1874) та 1-го (24.04.1888) ступ.; Св. Володимира 4-го (27.03.1877), 3-го (18.05.1883) та 2-го ступ. (15.04.1894); Св. кн. Олександра Невського (06.05.1906) та діамантовими знаками до нього (16.09.1908). Був обраний почесним членом Імп. Правосл. Палестинського тов-ва (04.05.1894), КДА (26.09.1900) та Божоявленського братства при КДА (1903), Рос. тов-ва Червоного Хреста та ін.

16.09.1908 звільнений (через похилий вік і слабе здоров'я) на спочинок до Гирбовецького Свято-Успенського чол. монастиря (нині – у с. Гирбовець (рум. Hîrbovăt) Калараського р-ну Республіки Молдова). Фактично мешкав у Кишиневі в будинку братів А. М. та Й. М. Пархомовичів.

Помер після тривалої хвороби на 83-му році життя. Був похований у церкві на честь Покрова Божої матері (Хрестовій) при Кишинівському архієрейському домі (нині на місці церкви – Будинок уряду Республіки Молдова).

У пам'яті сучасників залишився одним з найавторитетніших і найшанованіших ієрархів, видатним церк. педагогом і духовним наставником, гол. справою життя якого було релігійно-моральне виховання молоді; енергійним і здібним адміністратором; переконливим і щирим проповідником; надвичайно сумлінною, працелюбною і відповідальною людиною. Шляхетність, тактовність, високі моральні чесноти, справжній дар пастирства – ці риси, за свідченням колег, підлеглих і учнів, вирізняли А. на всіх щаблях його пед. і церк. служіння.

Осн. тв.: Речь при освящении обновленных зданий Екатеринбургского епархиального женского училища // Екатеринбургские Ев. – 1894. – № 42. – Отд. неофиц. – С. 1035-1040; Слово в день Рождества Христова // Донские Ев. – 1902. – № 1. – Отд. неофиц. – С. 1-7; Речь пред открытием Донского епархиального миссионерского съезда // Там само. – № 26. – Отд. неофиц. – С. 559-573; Слово на светлый праздник св. Пасхи // Там само. – 1906. – № 36. – Отд. неофиц. – С. 1034-1041; Поучение пред выборами в Государственную Думу, произнесенное 6-го февраля 1907 года // Там само. – 1907. – № 5. – Отд. неофиц. – С. 113-117; Поучение пред открытием церковно-учительской школы в г. Александровске-Грушевске // Там само. – № 28. – Отд. неофиц. – С. 801-805.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1855; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 3038.

Опубл. дж.: Высочайшие повеления // ЦВед. – 1889. – № 13. – С. 119; 1891. – № 47. – С. 358; 1894. – № 47. – С. 376; 1900. – № 22. – С. 217; № 49. – С. 370; Высочайшие награды // ЦВед. – 1894. – № 20. – С. 192; 1908. – № 39. – С. 297-298; Пятидесятилетие служения в священном сане высокопреосвященного Афанасия, архиепископа Донского // ПрибЦВед. – 1903. – № 42. – С. 1629-1630; Высокопреосвященный Афона-

сий, епископ Донской и Новочеркасский // Донские Ев. – 1908. – № 26. – Отд. неофиц. – С. 681-692; Юбилейное торжество // Там само. – С. 672-711; Высочайшая грамота преосвященному архиепископу Афанасию // ЦВед. – 1908. – № 39. – С. 297; *Грацианский Д.* Высокопреосвященный Афанасий, бывший архиепископ Донской и Новочеркасский (Некролог) // Донские Ев. – 1910. – № 26. – Отд. неофиц. – С. 645-647; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796-1869 гг.). – Т. 5 (1823-1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 657-658, 720-721, 815-816.

Літ.: Михайловский М. И. Последние дни пребывания в Чернигове преосвященного Афанасия, епископа Новгород-Северского, и выбытие его из Чернигова на епископскую кафедру в Сарапуль Вятской губернии. – Чернигов, 1899. – 43 с.; *К[ирилло]в А.* Прибытие в г. Новочеркасск высокопреосвященнейшего Афанасия, архиепископа Донского и Новочеркасского. – Новочеркасск, 1895. – 16 с.; *Він же.* Три обстоятельства в служебной деятельности высокопреосвященнейшего Афанасия, архиепископа Донского и Новочеркасского. – Новочеркасск, 1895. – 14 с.; *Він же.* Высокопреосвященный Афанасий, епископ Донской и Новочеркасский. – Новочеркасск, 1903. – 27 с.; Венок на могилу высокопреосвященного Афанасия, бывшего архиепископа Донского и Новочеркасского / под ред. В. Курдиновского. – Кишинев, 1910. – 112 с.; *Пархомович А. М.* Список ректоров и инспекторов Кишиневской духовной семинарии за время столетнего (с 31 января 1813 г.) существования ее // Кишиневские Ев. – 1911. – № 23. – Отд. неофиц. – С. 888-892; *Лотоцкий П. А.* Административный строй Кишиневской духовной семинарии по уставу 1808-1814, 1867 и 1884 годов // Там само. – 1913. – № 3. – Отд. неофиц. – С. 263-264; *Павловский И. Ф.* Полтавцы: Иерархи, государственные и общественные деятели и благотворители. – Полтава, 1914. – С. 131; *Римский С. В.* Афанасий (Пархомович Василий Михайлович) // ПЭ. – Т. 4. – М., 2002. – С. 15-16.

М. Л. Ткачук

АФОНСЬКИЙ Микола Петрович [рос. Афонский Николай Петрович] (31.12.1893[12.01.1894]-09.05.1971), студент КДА – хоровий диригент, регент. Брат Сергія Петровича Афонського. Дядько єпископа Правосл. Церкви в Америці, архієпископа Ситкінського та Аляскінського Григорія (Георгія Сергійовича Афонського, 1925-2008).

Нар. у м. Богуславі Канівського пов. Київ. губ. (нині – райцентр Київ. обл.) у сім'ї викладача лат. мови Богуславського ДУ Петра Васильовича Афонського († 1912), випускника